

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

PROGRAMA 2021

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

museunacional.cat

INTRODUCCIÓ

“Aquesta programació cerca el màxim impacte en el teixit cultural, els creadors i les empreses del sector”

Context

El programa del museu per a l’any 2021 està forçosament marcat per la pandèmia que continua afectant de manera molt important tots els àmbits de la societat i també la forma en què les persones ens relacionem i desenvolupem la nostra activitat. Aquest marc, que genera encara moltes incerteses a les institucions culturals i una gran dificultat de visió a mig i llarg termini, no ha d’impedir que continuem desplegant el projecte del museu, tot intentant aprofitar, malgrat les dificultats que afrontem, les oportunitats de canvi i de transformació de model que aquesta crisi també ens ofereix.

Cal, doncs, posar encara més l’accent en la condició de servei públic del museu i intentar que la institució respongui al seu temps i sigui rellevant, fent un esforç gran de contenció de despesa però mantenint alhora l’ambició de generar propostes atractives i d’interès, amb el major rendiment cultural i social possible, i cercant també el màxim impacte en el teixit cultural format pels creadors, els professionals i les empreses del sector. En aquest sentit, cal incorporar plenament la idea d’interdependència amb els altres, i apostar al màxim possible pels projectes en col·laboració i el treball cooperatiu amb tantes veus i punts de vista com sigui possible.

El museu oferirà aquest any continguts virtuals complementaris o en paral·lel a les mostres principals amb la voluntat d’arribar a més persones i fer els projectes al màxim d’accessibles a qui no ens pot visitar. El programa que presentem és una aposta clara per la presència progressiva al llarg de l’any dels visitants a les sales del museu, en la convicció que aquest és un espai segur i confortable de trobada amb l’art i amb els altres, i que justament en moments de complexitat i incertesa com els actuals el museu pot oferir espais i experiències molt diverses de gran valor afegit per a tothom.

Exposicions temporals

Dos grans eixos temàtics que neixen a partir de la col·lecció estructuren el programa expositiu d’aquest any: **la Guerra Civil, l’art, el conflicte i la memòria, i Gaudí i la idea de ciutat.**

En el primer, el museu, ha programat un conjunt de fins a quatre projectes expositius i un programa públic articulats a partir de la Guerra Civil espanyola. D’una banda, es **renoven les sales dedicades a aquest període** al museu, que guanyen espai i aporten noves obres i lectures. Paral·lelament, es presenten les exposicions temporals ***La guerra infinita. Antoni Campaña*** i ***Art en perill!***

Salvaguarda del patrimoni artístic català (1936-1939). Aquests projectes, juntament amb **la instal·lació de l'artista Francesc Torres *Vol interior***, que es presentarà a la Sala Oval, giren al voltant de la Guerra Civil i permetran aprofundir en una de les col·leccions més singulars del Museu Nacional. Aquest conjunt de propostes aniran acompanyades d'un programa d'activitats públiques realitzat en col·laboració amb entitats i col·lectius especialitzats per debatre i reflexionar sobre aquests temes en clau de present i de moltes de les conseqüències que se'n deriven: l'art i els artistes en el conflicte, la memòria i la propaganda, la destrucció i la salvaguarda del patrimoni artístic o l'exili i el patiment dels civils que provoca la guerra, entre d'altres.

El segon bloc serà a la tardor i tindrà com a protagonista **Gaudí** i la ciutat de Barcelona, amb una gran exposició que revisa de manera exhaustiva i molt crítica el discurs sobre l'arquitecte i la relació i l'impacte enorme de la seva obra en la ciutat de Barcelona. Aquest projecte, co-produït amb el Musée d'Orsay i que viatjarà a París posteriorment, serveix també perquè el museu restauri i incorpori noves peces a la col·lecció i, una vegada finalitzat el projecte, generi les bases per a una nova exposició permanent de l'artista a les sales. També en aquest cas, es farà un programa públic per portar les reflexions que planteja la mostra fins al dia d'avui i entrar en el debat sobre Barcelona.

En paral·lel als dos temes esmentats, el museu continua la recuperació d'artistes clau en l'àmbit català i que no estan encara ben representats a la col·lecció amb la mostra ***Els colors del foc. Hamada i Artigas***, programada per al 2020 i que es va haver de posposar degut a la situació sanitària. Es tracta d'un projecte que posa en valor l'obra del ceramista català, alhora que el connecta internacionalment a través de la seva vinculació amb Hamada i l'art popular del Japó.

“Gaudí i la ciutat de Barcelona seran els protagonistes de la tardor”

Col·lecció

La intervenció principal serà l'esmentada renovació de les **sales de la Guerra Civil**, una col·lecció que és un referent per a l'art del període i que s'enriquirà de manera extraordinària amb alguna descoberta i amb un fons important d'obra gràfica, que complementa el ja exposat. També mostrarà un episodi fonamental per a l'art d'aquests anys: la història del Pavelló de la República a París.

També en el context de la col·lecció d'art modern es presenta una **nova sala sobre els interiors burgesos conservadors** amb obres de **Joan Busquets, Lluís Homar, Joan Brull o Marià Fortuny**, entre d'altres. D'altra banda, es presentarà la donació d'un important conjunt d'obres de **Benet Rossell**, en el marc de la construcció de la nova col·lecció de postguerra i segona avantguarda.

Col·leccions medievals

Durant l'any 2021 també es desenvoluparan dues línies importants de treball en l'àmbit de les **col·leccions medievals**. D'una banda, a la **col·lecció de Gòtic** es renovarà la **sala sobre Dalmau** i s'incorporarà un nou relat sobre **Borrassà** a partir de les darreres adquisicions realitzades.

La **col·lecció d'art romànic**, per la seva part, acollirà un dels àmbits de l'exposició ***Art en perill! Salvaguarda del patrimoni artístic català***, dedicat monogràficament a l'Exposició d'Art Català organitzada a París durant la guerra i que suposa un punt d'inflexió en la projecció internacional de la col·lecció medieval del museu i en la mirada sobre les obres que la conformen.

Artistes al museu

Continua el treball amb artistes contemporanis que realitzen projectes específics en diàleg permanent amb el museu, oferint noves lectures de la col·lecció. Al marge de la gran instal·lació de **Francesc Torres** a la Sala Oval, enguany els artistes **Mabel Palacín, Francesca Llopis, Svantje Busshoff, Gino Rubert, Fito Conesa, Lúa Coderch o Antonio Ortega** realitzaran intervencions o projectes en diferents formats i espais.

Finalment, incorporem a aquest dossier de programació una selecció de projectes especialment rellevants, ordenats pels àmbits del nostre **Pla d'Acció** i que també es desenvoluparan aquest any 2021, amb l'objectiu d'oferir una visió completa de la tasca complexa i de múltiples dimensions que fa el museu, que va molt més enllà dels projectes de caire temporal.

“Les sales d'Art Romànic acolliran un espai dedicat a la salvaguarda del patrimoni”

PROGRAMA 2021

GUERRA CIVIL

Art, conflicte i memòria

EXPOSICIONS TEMPORALS

La guerra infinita. Antoni Campaña (1906-1989) 09
Del 18 de març al 18 de juliol

Art en perill! 12
Salvaguarda del patrimoni artístic català (1936-1939)
Estiu

COL·LECCIÓ

Noves sales Guerra Civil 16
Primavera

ARTISTES AL MUSEU

Vol interior 18
Instal·lació de Francesc Torres
De juny a setembre

CIUTAT

EXPOSICIÓ TEMPORAL

Gaudí 21
Del 30 de setembre de 2021 al 23 de gener de 2022

EXPOSICIONS MONOGRÀFIQUES

Els colors del foc. Hamada i Artigas 24
Del 3 de juny al 3 d'octubre

COL·LECCIÓ

Nova sala Interiors burgesos conservadors 26
Febrer

Esriptures i trajectes: Donació Benet Rossell 28
Tardor

ARTISTES AL MUSEU

**Svantje Busshoff, Lúa Corderch, Fito Conesa,
Francesca Llopis, Antonio Ortega, Mabel Palacín, Gino Rubert.** 30

EXPOSICIONS FORA DEL MUSEU

Murs que parlen. L'anunci de la vida moderna. 31
Els orígens del cartell artístic com a reclam publicitari
CaixaForum Sevilla
Setembre

PROJECTES ESTRATÈGICS 2021

LA COL·LECCIÓ 33

DIMENSIÓ SOCIAL 34

EDUCACIÓ, CONEIXEMENT I EXPERIÈNCIA 35

Koller (París), Arxiu Nacional de Catalunya
Arribada de les obres d'art romànic
a París per l'exposició d'Art Medieval, 1937

Antoni Campaña.
Fotografia del retorn de Lluís Companys,
1 de març de 1936

La guerra infinita Antoni Campaña (1906-1989)

Antoni Campaña.
Barricada infantil darrere de la Universitat de Barcelona
Agost de 1936

Organització i producció

Museu Nacional
d'Art de Catalunya

Comissaris

Toni Monné, Arnau González
i Vilalta, Plàcid Garcia-Planas
i Roser Cambray, comissària
del Museu Nacional

Dates

Del 18 de març
al 18 de juliol

Amb la col·laboració de

La guerra infinita descobrirà les diferents facetes de l'obra del fotògraf Antoni Campaña (Arbúcies, 1906-Sant Cugat del Vallès, 1989), tot posant el focus en les fotografies que va realitzar durant la Guerra Civil espanyola, que la família va trobar fortuïtament l'any 2018. Aquest conjunt d'imatges, de gran qualitat artística i rellevància històrica, varen ser amagades en una capsa pel propi artista, on van romandre durant més de setanta anys des del final de la Guerra Civil fins al 2018. Aquesta capsa, amb centenars d'imatges inèdites, és ara coneguda com "la capsa vermella" i suposa una nova aportació molt important per al patrimoni fotogràfic del país, especialment pel que fa a la Guerra Civil, tot ressituant Campaña com un dels grans noms en la fotografia catalana i espanyola del segle XX.

La mostra descobrirà un gran nombre d'aquestes fotografies inèdites, mai positivades ni pel propi fotògraf. La majoria de les peces de l'exposició procedeixen del fons de la família de l'artista, que ha decidit fer un important dipòsit de 63 fotografies de l'etapa pictorialista anterior a la guerra, al museu. Una part d'aquests materials es mostraran també per primera vegada a l'exposició.

Campaña es pot definir com un fotògraf de contrastos. Es va iniciar molt aviat en la fotografia i es va convertir en un dels fotògrafs pictorialistes més premiats arreu del món. De fet, la seva obra ja formava part de la col·lecció del museu com a representant del pictorialisme català. Integra ben aviat els corrents estètics de l'avantguarda europea i utilitza les tècniques pigmentàries del pictorialisme però amb una mirada que beu de la Nova Visió. Les diagonals, els picats i uns enquadraments agosarats passen a ser la seva manera de plasmar la realitat.

El fotògraf mantindrà aquesta mirada moderna durant la Guerra Civil, malgrat que la cruesa de la realitat que l'envolta farà que la seva fotografia sigui més directa i ràpida. Campaña realitza més de 5.000 fotografies durant els anys de la guerra, fotografiant tot el que veu en un intent de superar el trauma del conflicte a través del visor de la càmera. Fotografia la complexitat del seu temps sense autocensura ni concessions a cap causa determinada.

Les milicianes, els refugiats que arriben de Màlaga a Barcelona el gener del 1937, les runes després dels bombardeigs, els menjadors populars, l'enterrament de Durruti o l'exhibició de les mòries de les monges de les Saleses al passeig de Sant Joan van estar sota el seu objectiu. Campaña recull escenes de la vida diària, entre allò quotidià i la violència de la guerra, i finalment, al 1939, la retirada de l'exèrcit republicà i les desfilades franquistes. És en aquest moment quan el fotògraf opta per tancar la guerra en una capsa per intentar començar de nou, malgrat el context.

La postguerra suposarà per a Antoni Campaña una adaptació traumàtica i la recuperació i intensificació de temes com ara l'esport, els paisatges o escenes de la modernitat, quan aquesta va començar a arribar al país.

Vista en la seva globalitat, l'obra de Campaña ressegueix el segle XX en la seva complexitat i les seves contradiccions. L'exposició descobreix un artista incansable que intentà arribar a totes les arestes del món de la fotografia.

Antoni Campaña. *El pas dels vencedors.*
Desfilada de la victòria franquista a Barcelona,
21 de febrer de 1939

Antoni Campaña.
Menjador per a pobres,
Casino de Sant Sebastià, Barceloneta, 1936

Entrada de les obres d'art incautades al Palau Nacional, juliol 1936. © Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Autor, Joan Vidal Ventosa

Art en perill! Salvaguarda del patrimoni artístic català (1936-1939)

Fundació
Carles
Pi
i
Sunyer

ICRPC
INSTITUT CATALÀ DE RECERCA
EN PATRIMONI CULTURAL

memorial
democràtic

Camions que transporten el patrimoni artístic de camí cap a Olot, novembre 1936. © Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Autor, Joan Vidal Ventosa

Organitzen

Museu Nacional
d'Art de Catalunya
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural
Fundació Carles Pi i Sunyer
Memorial Democràtic

Comissaris

Mireia Capdevila Candell
Francesc Vilanova Vila-Abadal

Dates

Estiu

Aquesta exposició vol mostrar la tasca de salvaguarda i endreça que la Generalitat de Catalunya va emprendre, de forma urgent, l'estiu de 1936, quan la sublevació feixista va provocar una explosió de violència revolucionària sense precedents que va afectar al patrimoni artístic i arquitectònic del país. La mostra vol també ser un reconeixement del rol fonamental que van tenir en aquesta protecció del patrimoni alguns personatges com Joan Subias, Joan Bardolet o Miquel Joseph i Mayol i, especialment, Joaquim Folch i Torres, una figura imprescindible per comprendre tot el sistema museístic i patrimonial català, que fou impulsor decisiu i primer director del Museu d'Art de Catalunya i que patí la depuració i repressió posterior a la guerra.

Les urgències de l'estiu de 1936 van poder ser gestionades gràcies al fet que, des del 1934, el govern català havia posat en marxa unes polítiques de salvaguarda i ordenació del patrimoni cultural com no n'hi havia hagut mai abans, amb la creació dels grans museus del país (el Museu d'Art de Catalunya i el Museu d'Arqueologia de Catalunya) i una política cultural ben definida.

L'exposició se centra en els anys 1936-1939, però s'inicia amb el desplegament d'aquestes primeres tasques d'intervenció i ordenació. A partir de l'estiu de 1936, es va realitzar una intervenció intensiva sobre el patrimoni de tot el territori

català (i de la Franja, amb el salvament de peces artístiques a Roda de Isábena o Sixena, per exemple), que implicava diverses accions gairebé simultànies: salvar i salvaguardar, concentrar en dipòsits i museus, classificar, ordenar, restaurar, identificar, etc., fins arribar a desenvolupar propostes expositives i museístiques que anaven més enllà de les necessitats de la propaganda republicana i catalanista. L'exemple més clar fou l'Exposició d'Art Medieval català a París.

Controlada la situació i amb les polítiques patrimonials de salvaguarda i endreça en marxa, el pas següent va ser preservar el patrimoni de l'agressió franquista i dels bombardeigs de l'aviació feixista italo-espanyola. D'aquí la necessitat d'evacuar per raons de seguretat els grans museus de Barcelona i alguns dels dipòsits i concentracions d'altres llocs del territori. La salvaguarda, doncs, va ser pensada i posada en pràctica perquè el feixisme espanyol, amb el suport de la Itàlia mussoliniana i l'Alemanya nazi, havia llançat una agressió militar que obria les portes a tota mena de violències, primer la revolucionària i anticlerical; després, els bombardeigs sobre poblacions civils i objectius no militars per part dels feixistes.

Art en perill! combinarà diferents elements expositius: obres originals, documentació primària, llistats, expedients de depuració, catàlegs i volums bibliogràfics, fotografies, materials d'hemeroteca, filmacions, cartografia, cartells, etc.

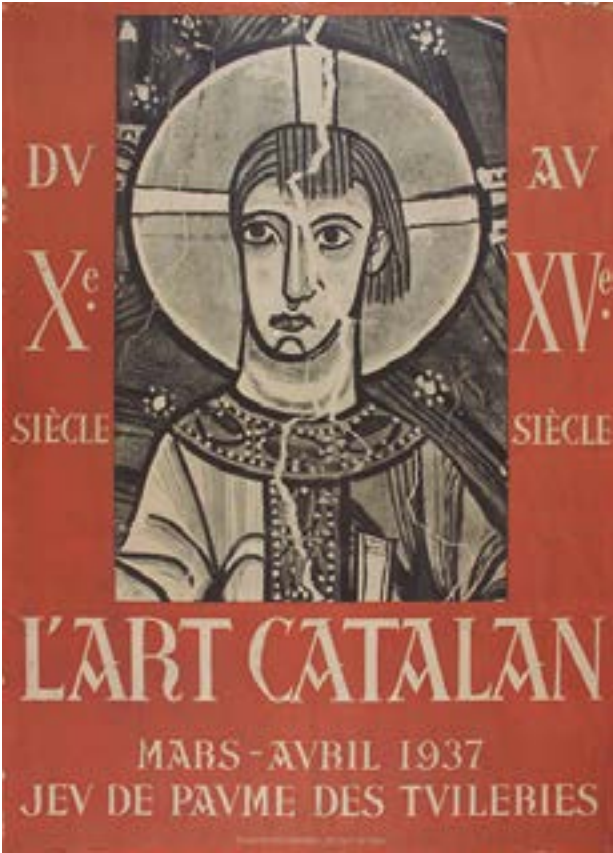
Destaca la potència visual de les fotografies que es conserven d'aquells trasllats i moviments, un veritable tresor que permet veure en quines condicions van haver de treballar els responsables i tècnics per poder salvaguardar i endreçar el patrimoni artístic de Catalunya. Tot aquest material permetrà a l'espectador conèixer un sorprenent episodi històric.

Trasllat a Olot de les pintures de l'absis de Sant Pere de La Seu d'Urgell, novembre 1936.
© Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Autor, Joan Vidal Ventosa

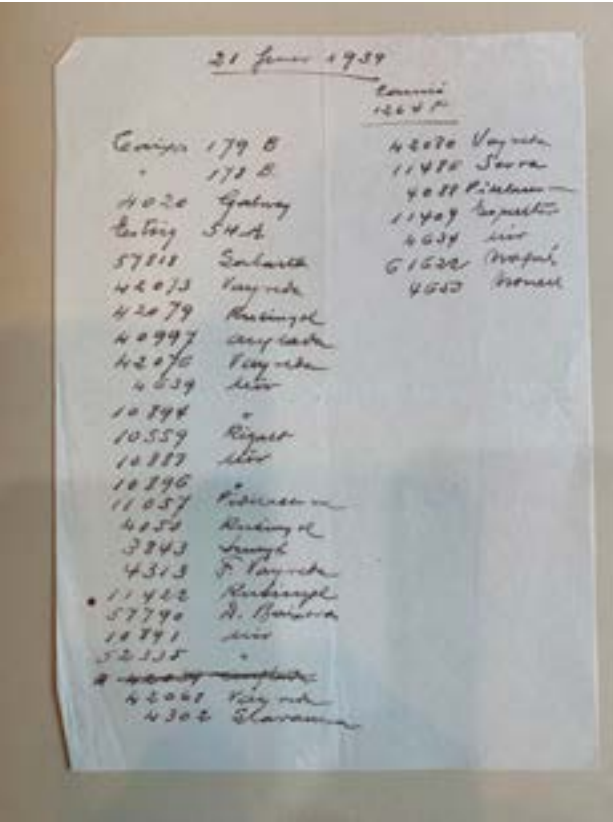
L'exposició d'Art Medieval català a París tindrà un espai monogràfic independent a les sales de la col·lecció d'art romànic.

Aquest espai monogràfic mostrarà com, molt més enllà d'una operació propagandística, l'exposició de 1937 al Jeu de Paume va ser una actuació memorable al voltant d'una proposta expositiva que implicava ordenar i interpretar l'art medieval, la restauració de peces i la mostra d'un patrimoni singular. Aquesta mostra va suposar un punt d'inflexió en la projecció internacional de la col·lecció medieval del museu i en la mirada sobre les obres que la conformen.

Cartell de l'exposició *L'Art Catalan*, París, 1937
© Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, 2021

Llista amb algunes de les obres evacuades del Palau Nacional el 21 de febrer de 1939

Fernando Briones.
Al·legoria de l'afusellament de Federico García Lorca.
Museu Nacional d'Art de Catalunya
Madrid, 1937

Noves sales Guerra Civil

Juana Bardassano. *Heroi*,
1937. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Pere Pruna.
Trobada d'una milliciana amb la mort,
1936-1939. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Conservadors

Eduard Vallès
i Elena Llorens

Dates

Primavera

Les sales dedicades a la Guerra Civil espanyola, una col·lecció que és un referent per a l'art d'aquest període, són l'epicentre del treball que el museu realitza al voltant del tema de l'art i el patrimoni en el conflicte i la memòria. El museu dona un pas més per ampliar-la i mostrar novetats importants.

Entre aquestes novetats destaca un **nou espai dedicat al Pavelló de la República** de l'Exposició Internacional de París de 1937. El Museu Nacional conserva un gran nombre d'obres que foren exposades en aquella mostra, algunes de les quals seran restaurades expressament i es podran veure per primera vegada.

També renovem l'**espai dedicat al cinema** amb l'exhibició de noves pel·lícules, en col·laboració amb la Filmoteca de Catalunya, així com el dedicat a **la propaganda de guerra**, amb la inclusió de nous cartells i obra gràfica del fons de la col·lecció del museu. Una altra novetat interessant seran les obres realitzades per **dones artistes del període de guerra** que formen part del fons del museu, mai exposades fins a l'actualitat. En aquesta línia, es mostraran així mateix per primer cop obres procedents de dipòsits institucionals i particulars, així com adquisicions recents, que contribuiran a enriquir el discurs expositiu dedicat a aquest període.

Imatge del camp d'aviació de La Sènia

Vol interior. Una instal·lació de Francesc Torres

Francesc Torres davant d'un avió Katiushka

Organitza i produeix
Museu Nacional
d'Art de Catalunya
Centre d'Aviació
Històrica de La Sènia

Dates
Sala Oval.
De juny a setembre

Entre els projectes que el Museu Nacional dedicarà el 2021 al tema de la Guerra Civil, l'art, el conflicte i la memòria, *Vol interior* és una instal·lació de l'artista Francesc Torres que portarà a la Sala Oval dos avions a escala 1:1, rèpliques de dos models d'aeroplans que van participar en la Guerra Civil espanyola.

En aquest projecte, Francesc Torres porta encara més lluny unes coordenades que ja ha explorat altres vegades, com són l'ambigüitat entre l'art i el no-art (pintures de camuflatge, objectes no artístics amb aura artística, etc.) o l'eliminació de la línia divisòria entre els formats "exposició", "obra" i "instal·lació".

L'origen de *Vol interior* va ser la seva visita a l'històric Camp d'Aviació de La Sènia, construït pel Govern de la II República tot just començada la Guerra Civil espanyola. Aquest camp va tenir un paper molt destacat per la seva situació estratègica i la seva capacitat operativa, primer per l'Aviació de la República i després per la Legió Còndor alemanya. Molt a prop del camp d'aviació es troba el Centre d'Aviació Històrica de La Sènia i els seus dos avions més significatius: el bombarder soviètic Tupolev SB-2 "Katiushka" i el caça també soviètic Polikarpov I-16 "Mosca", ambdós avions presents en la Guerra Civil espanyola. Aquests aparells són rèpliques fidels a escala 1:1. Es tracta, però, d'uns avions que no volen, i en paraules del propi artista "un avió que no vola no és un avió, és una obra d'art".

L'artista explora en la seva instal·lació aspectes com l'impacte que va suposar, dins el conflicte bèl·lic, la guerra des del cel o la idea de sacrifici, que relaciona amb obres de la col·lecció històrica del museu. Per explicar el lligam entre el sacrifici bèl·lic i el sacrifici per la fe religiosa, Torres juga amb la iconografia de la crucifixió i, en especial, amb la pintura gòtica del martiri de Sant Pere, del mestre Pere Serra (segle XIV).

Josep Gaspar, Josep Maria Sagarra,
Pau Lluís Torrents.
Sense títol (Barcelona)

Gaudí

Antoni Gaudí.
Vista exterior de l'església de la Colònia Güell
cap a 1908-1910.
Museu Nacional d'Art de Catalunya

Taller d'Antoni Gaudí.
Arxiu COAC

Organitza i produeix

Museu Nacional
d'Artde Catalunya
i Musée d'Orsay

Comissari

Juan José Lahuerta

Dates

Del 30 de setembre de 2021
al 23 de gener de 2022

París

Musée d'Orsay, 14 de març
al 17 de juliol de 2022

25 anys després de la celebració de l'Any Gaudí, el Museu Nacional afronta amb aquest projecte una revisió crítica de l'obra de l'artista i arquitecte, especialment present en la seva col·lecció. Gaudí no era, ni de bon tros, el geni aïllat i incomprès que una gran part de la seva bibliografia, gairebé sempre hagiogràfica, ens ha donat a entendre, sinó que la seva obra es va desenvolupar no solament en un context artístic i arquitectònic específic, local i internacional, sinó també dins estratègies polítiques, ideològiques i estètiques ben concretes.

És evident que l'obra de Gaudí constitueix el moment més àlgid de la producció artística i intel·lectual de la Barcelona de la seva època i fins i tot molts podríem estar d'acord que Barcelona, amb la seva imatge i el seu caràcter, manté una relació de dependència extraordinària amb l'obra de Gaudí, o que una gran part del que ara entenem convencionalment per Modernisme o Art Nouveau s'identifica amb la seva producció.

Ho podem dir clarament: la "superioritat" de Gaudí damunt la seva època no prové ni del seu suposat aïllament genial ni de cap tipus de deliri artístic inexplicable, sinó, justament, de la capacitat que va tenir per concentrar aquesta època en els seus edificis, per contraure-la tota en la seva obra tan complexa.

L'obra de Gaudí ha transcendit, de molt, el temps en què ell va viure, aquells anys turbulents entre dos segles. Però si ho ha fet és perquè ell va saber, com ningú, interpretar el seu temps, i proposar algunes de les imatges més fortes. Per això perdura.

Si volem comprendre la seva obra en tota la seva profunda intensitat, en tot el seu terrible dramatisme, no podem deixar de banda el seu temps, reconèixer la manera en què els seus edificis es teixeixen amb les estratègies polítiques, ideològiques i estètiques de la seva època, és a dir, amb els desitjos i les necessitats

de la societat en la qual es van construir. Ni tampoc podem oblidar que tot això passava en una Europa on els canvis que s'estaven produint en l'art i l'arquitectura eren radicals: Gaudí, lluny d'estar-ne aïllat, com sempre es diu, en formava part integrant, i estava conscientment connectat amb tot-hom.

L'arquitectura de Gaudí no és "formalista" sinó simbòlica. És a dir que no és una arquitectura tancada en les seves pròpies elucubracions, sinó al contrari, és una arquitectura absolutament compromesa amb la vida d'una Barcelona esquinqada per la lluita de classes i les transformacions artístiques radicals de l'Europa convulsa del 1900. I ell no és un místic absent del món, sinó un personatge polític, present com pocs en l'escena d'aquesta lluita, tant com un dels grans protagonistes del segle en termes europeus. O, literalment, el constructor d'alguns dels escenaris simbòlics més importants de la Barcelona i de l'Europa del seu temps: en un sentit profundament radical, de l'arquitectura de la modernitat.

Ara, una exposició sobre Gaudí no pot, doncs, repetir els tòpics coneguts, sinó recórrer el Gaudí completíssim que realitza la seva obra en un context múltiple.

L'arquitecte i el diable,
Barcelona, 1928
Portada de Lluís Mallol

Fotografia de la Sagrada Família en construcció

Antoni Gaudí.
El Capricho

Llorens Artigas, Gerro, 1937-1938

Els colors del foc. Hamada i Artigas

Hamada Shoji, Gerro, 1968. Successió E. Serra

Llorens Artigas i Hamada Shoji, 1962

Organitza i produeix

Museu Nacional
d'Art de Catalunya
en col·laboració
amb la Fundació J. Llorens
Artigas i The Japan
Folk Crafts Museum

Comissaris

Ricard Bru

Dates

Del 3 de juny
al 12 de setembre

Els colors del foc. Hamada i Artigas presentarà en diàleg l'obra de dos dels grans ceramistes del segle XX: Josep Llorens Artigas (1892-1980) i Hamada Shōji (1894-1978), Tresor Nacional Vivent japonès. A través de la relació i l'admiració mútua entre tots dos ceramistes, la mostra permetrà aprofundir en la descoberta i l'impacte de la ceràmica japonesa a Catalunya i, al mateix temps, treurà a la llum els vincles fructífers que artistes catalans com Joan Gardy Artigas, Joan Miró i Eudald Serra van establir amb el moviment *mingei* de recuperació de l'art popular japonès.

Artigas i Hamada es van conèixer a Anglaterra el 1952 i van tornar a coincidir una dècada més tard, aquesta vegada al Japó, amb ocasió de les noces de Joan Gardy Artigas (fill de Llorens Artigas) amb Mako Ishikawa. A partir d'aleshores la relació personal es va intensificar fins al punt que el forn construït pels Artigas a Gallifa (Barcelona), el 1963, es va aixecar seguint els models de Hamada.

La mostra explora les relacions artístiques entre Catalunya i el Japó a mitjans del segle XX, al voltant d'Artigas i Hamada, i de tots els artistes que es van apropar al moviment *mingei*, com ara Joan Miró, Joan Gardy Artigas, Eudald Serra, Elisenda Sala o Ramon Carreté. També s'exposaran peces dels autors més rellevants d'aquest moviment, com ara Kawai Kanjiro, Bernard Leach, Munakata Shiko i Serizawa Keisuke (Tresor Nacional Vivent, com el mateix Hamada).

Aquesta mostra aplega un centenar de peces procedents d'institucions com ara el Victoria & Albert Museum de Londres, la Japan Folk Crafts Museum de Tòquio, la Fundació Maeght de Saint Paul de Vence, el Museu del Disseny de Barcelona, la Fundació Miró i nombroses col·leccions particulars.

Joan Brull. *A la Llotja*, 1904.
Museu Nacional d'Art de Catalunya

Interiors burgesos conservadors

Simó Gómez.
Retrat del moblista Francesc Vidal i Javellí,
1875. Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Joan Busquets. Cadira de l'oratori Cendoya. 1905

Sala 58

Conservadora

Mariàngels Fondevila

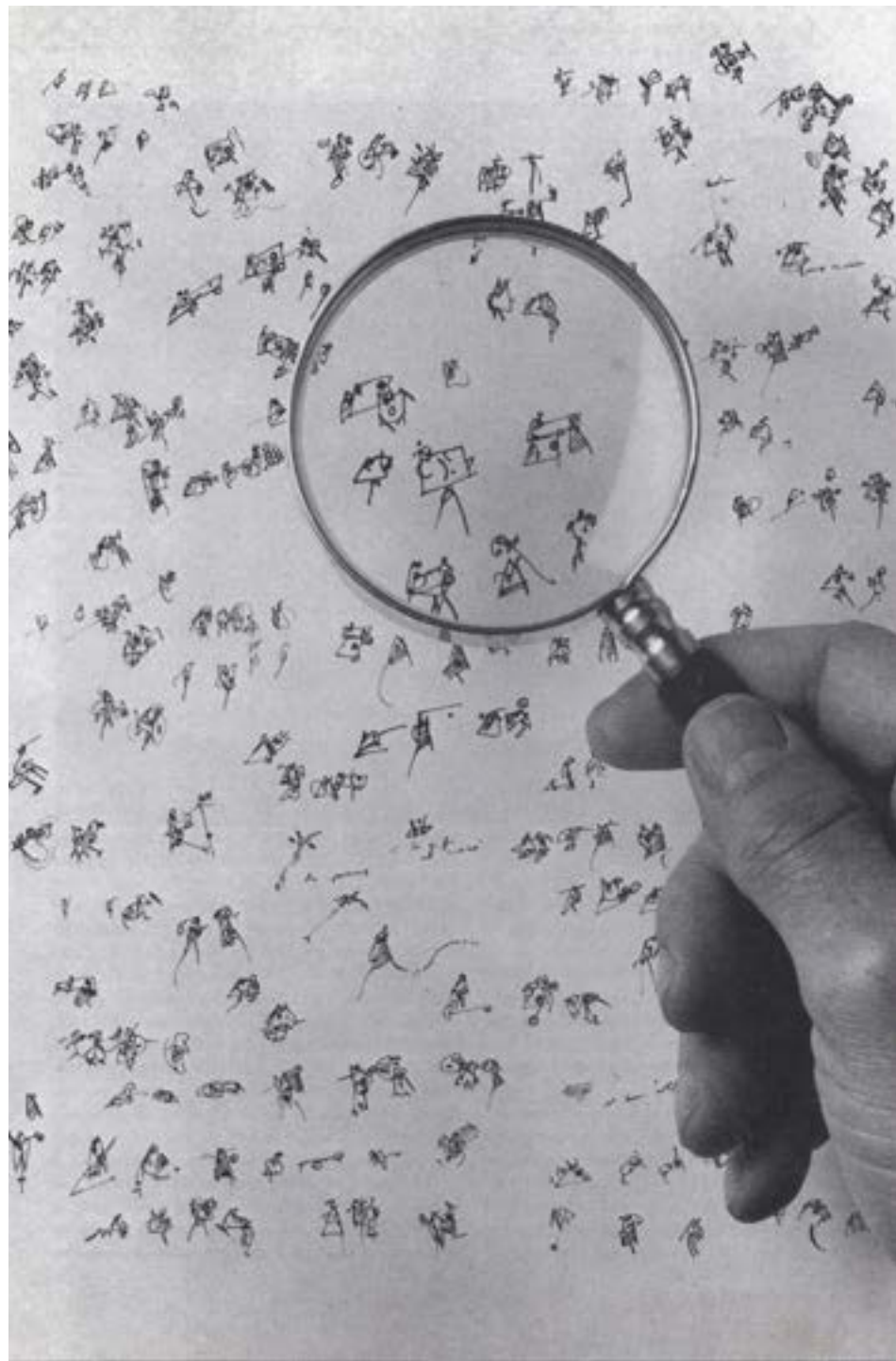
Dates

Febrer

En el recorregut de la col·lecció permanent d'art modern, la nova sala dedicada als interiors burgesos conservadors presenta exemples de l'obra dels interioristes o *ensemblers*, perfil professional emergent en una Barcelona en plena expansió de l'*Exposició Universal* de 1888, que es preparava per ser un dels centres de referència del modernisme.

Aquests professionals van agençar les estances de la burgesia amb tapissos, escultures, pintures i objectes de tota mena perquè, segons la moda del moment, una casa sense mobles era com un marc sense pintura o un arbre sense fulles. Entre aquests interioristes destaca Francesc Vidal, amb els seus tallers i les seves botigues, i també Gaspar Homar o Joan Busquets. Tots ells van tenir un paper crucial com a assessors del gust burgès vuitcentista, especialment d'aquelles famílies adinerades del ram del tèxtil.

Aquest concepte d'interiorisme té el seu correlat en una pintura virtuosística aferrada a propostes conservadores. L'espai presenta també pintures d'artistes com ara Marià Fortuny, Simó Gómez, Romà Ribera o Joan Brull, l'obra del qual, *A la Llotja*, de 1904, és una adquisició recent que encara mai s'havia exposat.

Benet Rossell. *Micro*.
Fotografia d'Albert Marí per a la publicació
Micro-Opera, Ambit Serveis Editorials, 1984

Benet Rossell. *Espace ciel*, 1980

Benet Rossell. *Doble sentit*, 1977

Conservador

Alex Mitrani

Dates

Tardor 2021

Igual que ja va fer amb la donació d'obres d'Aurèlia Muñoz, el Museu Nacional presentarà la donació d'obres de Benet Rossell (1937-2016) al museu per part de la seva vídua, Cristina Giordi.

Aquest conjunt de pintures i dibuixos permet entendre la singularitat i la maduració del llenguatge poètic i innovador de l'artista.

En el marc de la construcció d'una Col·lecció Nacional d'Art de postguerra i segona avantguarda, Benet Rossell té una funció fonamental, en creuar diverses genealogies de l'avantguarda. Es tracta d'un punt de confluència entre les aportacions dessacralitzadores de les pràctiques conceptuals i les qualitats plàstiques d'una modernitat lírica i poètica. En aquest sentit, suposa una fita de la modernitat artística catalana i permet abordar la seva diversitat i complexitat.

Benet Rossell va ser un dels protagonistes de l'emergència de les pràctiques conceptuals i la *performance*, a París, a finals dels anys seixanta, formant part de l'anomenat Grup de París (amb Rabascall, Xifra i Miralda). Convivint amb la seva obra cinematogràfica experimental, des d'un inici va manifestar un interès particular pel dibuix, emparentant amb l'ofici del ninotaire (sovint amb una mirada irònica i crítica sobre la societat) però amb el mateix esperit d'avantguarda d'un Paul Klee o un Saul Steinberg.

La cal·ligrafia i l'escriptura se situen al centre de la seva obra. Benet Rossell realitzava unes microescriptures molt particulars ("dibuixos de cec", com les anomenava) que funcionen com a cal·ligrames a través de les quals l'artista evoca un formigueig d'impressions de la realitat. Amb humor i misteri, ens convida a submergir-nos en un laberint de signes que ens fascinen i, en certa manera, ens deixen la possibilitat de llegir-los subjectivament.

Esriptures i trajectes: donació Benet Rossell

ARTISTES AL MUSEU

Lúa Coderch

Aquesta creadora utilitza un gran repertori de mitjans i estratègies per explorar temes com la veu i la parla. Regirarà els nostres arxius per buscar la relació entre els espais històrics del museu a través del vídeo, la *performance*, l'escultura, o la instal·lació plàstica. Mostrarem el resultat d'aquestes recerques a l'Espai educArt a finals de temporada.

Antonio Ortega

En col·laboració amb **Grup d'Estudi**, Antonio Ortega proposa cercar un lloc des del qual es pugui veure la seva intervenció al paral·lamps de la cúpula central del Museu Nacional, on té previst posar un panell amb la forma de la mà del Crist de l'Absis de Sant Climent de Taüll. Aquest només és visible des del monument a Ferrer i Guàrdia, fet que donarà peu a una peculiar visita guiada.

Fito Conesa

Proposat per l'associació **Homeses-sion** i el festival de performance **Artefacte** com artista resident al Museu Nacional durant l'any 2021, Fito Conesa treballa les "sonoritats perdudes" del museu, tot regirant documents, arxius, partitures i objectes vinculats a la performativitat musical de l'orgue de la Sala Oval.

Mabel Palacín

L'artista examina els diferents aspectes d'una fotografia tot combinant mecanisme i narrativa per crear **Homeland**. Mabel Palacín posa en marxa un procés pel qual una imatge és dividida en fragments que després l'artista torna a reunir en un film que cerca recomposar la relació perduda entre totes les parts. L'original desapareix en mil fragments que posen a prova els límits de la imatge.

Gino Rubert

El pintor treballa en un retaule post-modern a partir dels codis gòtics però amb personatges de l'entorn cultural immediat. A finals d'any, posarem en diàleg aquest immens retaule amb els seus homònims del s.XIV.

Francesca Llopis

L'artista proposa a **Dins per dins** un diàleg íntim amb l'arquitectura de l'històric espai del racionalisme de postguerra La Ricarda. En format vídeo, articula una conversa amb l'espai arquitectònic, confrontant-lo amb la silueta de diverses dones artistes, i la música composta per a l'ocasió per Bárbara Held.

Murs que parlen. L'anunci de la vida moderna. Els orígens del cartell artístic com a reclam publicitari

Henry de Toulouse-Lautrec. *May Belfort*, 1895.
Museu Nacional d'Art de Catalunya

Organitza i produeix

Fundació "la Caixa" amb la col·laboració del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissari

Ricard Bru

Dates

Del 13 de maig al 12 de setembre de 2021

París

CaixaForum Sevilla, setembre 2021

L'exposició *Murs que parlen. L'anunci de la vida moderna* s'enmarca en la línia d'exposicions sorgides de la col·laboració entre el Museu Nacional i la Fundació "la Caixa" i és una oportunitat per descobrir els orígens del cartell artístic modern com a objecte d'art i, alhora, com a reflex de la modernitat artística, industrial, social i cultural de l'Europa del tombant del segle XX.

Aquesta mostra serà una ocasió única per descobrir el valuós fons històric de cartells del Museu Nacional d'Art de Catalunya, únic en el seu gènere i un dels més importants de l'Estat, que està format per més d'un miler de cartells històrics, procedents sobretot de les col·leccions Plandiura (1903) i Riquer (1921).

La mostra, que viatjarà durant dos anys i després de Sevilla es podrà veure a Catalunya, als centres CaixaForum de Lleida, Tarragona i Girona, donarà visibilitat a un gran nombre de produccions inèdites i ha permès afrontar la restauració d'alguns dels cartells de la col·lecció.

PROJECTES ESTRATÈGICS 2021

LA COL·LECCIÓ

La col·lecció és el nucli del Museu Nacional i està sempre al centre de tots els projectes, des de la recerca fins a les exposicions i els programes públics i educatius. Al marge de les intervencions i els canvis a les sales ja esmentats al programa, el museu desenvolupa permanentment projectes estratègics per conservar, enriquir i difondre la col·lecció.

Destaquem:

Col·lecció de Postguerra i Segona Avantguarda

A l'espera de disposar de noves sales per poder desplegar-la, continua el treball intens de construcció d'aquesta col·lecció que amplia el relat del museu, generant acords amb els col·leccionistes i els artistes o el seus hereus i realitzant adquisicions a través del **Pla d'Arts Visuals** de la Generalitat de Catalunya.

Noves publicacions: Guia i Monografia del museu

Enguany comptarem amb dues noves publicacions per difondre i donar a conèixer la col·lecció que recolliran les nombroses incorporacions i l'evolució del museu en els darrers anys.

Pla de Reserves

El Museu Nacional conserva més de 280.000 objectes artístics i el 82% estan a les reserves. Al 2021 posem en marxa un Pla de Reserves d'acord amb les noves directrius internacionals per optimitzar els 13 espais que destina el museu a aquesta funció i millorar la conservació de les obres.

Col·lecció en línia: +15.000

L'any 2021 el museu incorporarà 15.000 obres més en línia per seguir completant la fita de disposar de tot el fons accessible en els propers anys.

Nova guia
del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Visita a les reserves del museu

DIMENSIÓ SOCIAL

La condició de servei públic és essencial per al museu i és fonamental garantir-ne aquest rol i afrontar el repte pendent d'aconseguir un major ús de la institució per part de la societat i d'aquells que mai ens visiten presencialment o de forma virtual. Desenvolupar projectes per afavorir la igualtat en l'accés a la cultura i continuar renovant els programes públics del museu incidint molt més en la seva dimensió digital per tal d'arribar al màxim nombre de persones i col·lectius són els reptes principals.

Destaquem:

Programa amb el Pla Comunitari de Sants-Montjuïc

Desenvolupament de línies de treball a partir de temes transversals entre el barri i el propi museu, amb xarxes locals ja activades i establint relacions i complicitats de llarga durada. Es tracta de construir altres relats sobre el context, el museu i l'edifici com a patrimoni viu i comporta la presència del museu en taules comunitàries i en l'acompanyament dels processos.

Xarxa de Museus d'Art de Catalunya i projectes al país

El museu continua la política intensiva de dipòsits i préstecs a nombrosos museus del país per contribuir a reforçar i fer visibles els seus projectes, relats i exposicions temporals. En aquest sentit cal destacar els projectes en col·laboració amb a Vic, Solsona, la Seu d'Urgell, Molins de Rei o Lleida entre molts d'altres.

Pla d'accessibilitat i inclusió

En el context del programa europeu **Poctefa Artis** s'inicia un procés de dos anys que implementarà una sèrie de millores en l'accessibilitat i la inclusió al museu. Entre les múltiples actuacions de l'any 21 destaquen les accions per a col·lectius amb problemes de visió i audició.

Art i Salut

Segona edició del projecte del museu amb l'Institut Català de la Salut i l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron en programes d'art i salut amb col·lectius que desenvolupen part del seu tractament en el museu, d'acord amb directrius mèdiques com dones amb trastorn per estrès posttraumàtic.

Projecte Art i Salut.
Sessió a les sales de la col·lecció.

EDUCACIÓ, CONEIXEMENT I EXPERIÈNCIA

La dimensió educativa en sentit ampli i la generació de coneixement són inherents al museu, que afronta aquest any la renovació dels seus programes públics. En aquest sentit, la pandèmia ha accelerat la transformació digital, una qüestió que ja era històricament pendent per al museu i que cal afrontar amb urgència. La idea del museu com una plataforma permanent de generació i emissió de continguts més enllà de la seva activitat presencial és ja del tot imprescindible.

Destaquem:

Programa educatiu

El museu en renova els continguts aquest any, adaptant els programes presencials a la situació actual, i creant nous formats digitals i ampliant el seu programa amb un espai de treball per als centres de proximitat, en els dos casos després d'escoltar les necessitats reals dels usuaris, per respondre a les necessitats reals de la comunitat educativa.

Grup d'alumnes
d'una escola a la Sala Oval.

Centre de Recerca i Coneixement: fons i arxius en línia

Durant l'any 2021 el CREC posarà en marxa el Pla de Recerca del Museu Nacional, previst al Pla d'Acció i la digitalització dels recursos d'informació de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres i de l'Arxiu del Museu per fer-los accessibles en línia. Els dos primers seran l'Arxiu del Repertori Iconogràfic d'Art Espanyol i els documents sobre el trasllat i salvaguarda de patrimoni artístic durant la Guerra Civil.

El CREC també treballa en el projecte de digitalització i difusió pública de l'arxiu personal d'Hermen Anglada-Camarasa, que ha ingressat al museu gràcies a la donació de la seva filla, Beatriu Anglada Huelin.

Empelt. Beques amb la Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya

Amb l'objectiu d'integrar els artistes en els processos de treball del museu posem en marxa el projecte Empelt de beques que permetran a cinc creadors formar part de les diferents taules de treball en curs al museu i aportar la seva visió als projectes que el museu prepara.

Nou web i Dades obertes

Renovació del web del museu en el context de la creació de nous continguts digitals en tots els programes i aplicació del principi de dades obertes (open data) sense restriccions d'ús.

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
@MuseuNac_Cat

Un Museu compromès

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Ajuntament de
Barcelona

